

LIBRARY OF CONGRESS

0 003 052 695 8 ●

EDGE, INC. 2008 PH 7.5 TO 9.5 P.A.T.

DE
ANDOCIDIS DE PACE ORATIONE.

DISSERTATIO

INAUGURALIS PHILOLOGICA

QUAM

AUCTORITATE AMPLISSIMI PHILOSOPHORUM

IN

ACADEMIA ALBERTINA ORDINIS

AD

SUMMOS IN PHILOSOPHIA HONORES

RITE CAPESSENDOS

XXVIII D. M. Jul. A. MDCCCLXVI

PUBLICICE DEFENDET

AUCTOR

WALTHER FRENZEL

LYCŒNSIS.

Johann Frenzel

ADVERSARIORUM PARTES SUSCIPIENT

A. TRIBUKAIT, DR. PHIL.

R. VOGT, CAND. THEOL.

REGIMONTI PR.

TYPIS HARTUNGIANIS.

[1866]

70890

PA3867
F75

OLYMPIAN

OLYMPIAN

OLYMPIAN

OLYMPIAN

OLYMPIAN

OLYMPIAN

De Andocidis de pace oratione.

Ex quattuor orationibus, quae ad nos Andocidis sub nomine pervenerunt, tantummodo orationes de mysteriis et de reditu consensu hominum doctorum Andocidis esse censentur; nam quod A. Heckerus in disputatione „de oratione in Eratosthenem Trigintavirum Lysiae falso tributa“, cui assentiri videtur S. A. Naberus in dissertatione „de fide Andocidis orationis de mysteriis“, Andocidis non minus omnes orationes quam Antiphontearum spurias esse contendit, quam ineptum et perridiculum sit, non est quod moneam. Orationem vero contra Alcibiadem esse suppositiciam secundum ea, quae praeter alios Meierus in commentationibus academiae Halensis docuit, nemo rerum peritus non concedet. Mitto jam orationis initium insulsum atque tam frigidum esse, ut non oratorem re vera periclitantem sed securum declamatorem sapiat, praetereo Alcibiadem, Niciam, Andocidem inter se de ostracismo decertasse nulla scriptorum auctoritate comprobari, non moror orationi haud pauca inesse, quae sive ad dispositionem argumentique inventionem sive ad sententias et elocutionem respexeris Andocides non videatur dicere potuisse, praetermitto ostracismum ab e mentito oratore institutum appellari injustum, quo probatur, orationem tempore, quo jam decenne istud exilium, quod ostracismum

vocant, abrogatum erat, esse compositam, id quod, quantum memini, a Meiero non allatum est, multasque alias causas leviores, quae hanc orationem reddiderint suspectam. Gravissimum argumentum, ex quo orationem esse adulterinam evidenter efficitur, est hoc. Alcibiades ab oratore simulato accusatur, quod quum ut Meli incolae sub corona venirent ipse suasisset, tamen ex Melia empti filium procreasset. Inde patet, orationem, si unquam habita est, non prius quam novem menses post Melum captam haberi potuisse. Sed quum Melus in Atheniensium ditionem hieme se dedisset paulo ante expeditionem in Siciliam ab Alcibiade, Lamacho, Nicia ineunte vere anni quadringentesimi decimi quinti factam atque Alcibiades circiter tribus mensibus post Athenas, ut causam diceret, revocatus effugisset et demum post Niciae mortem anno quadringentesimo septimo domum redisset, fieri non potuit, ut novem mensibus post Melum captam vel postea inter Alcibiadem, Niciam, Andocidem certamen de ostracismo institueretur. Ne multa, est declamatio locis communibus referta a sophista quodam exercendi vel ingenii ostentandi causa scripta. Neque declamationes (*λοιδόγια*) in Alcibiadem in rhetorum scholis ingrata erant argumenta. De quarta denique Andocidis oratione de pace cum Atheniensibus facta plurimum ab hominibus doctis disceptatum est. Jam antiquis temporibus Harpocratio et Dionysius quidam hanc orationem putabant fictitiam. Ac nostri quidem temporis grammaticorum alteri, in quo numero plurimi aestimaveris Taylorum, Mansonem, Sieversium, de pace orationem in dubitationem vocare conati sunt, alteri contra ut Ruhnkenius (in hist. crit. Or. Gr.), Wesselingius (ad Diodor. XII 8), A. G. Beckerus, Kruegerus Andocidi tribuerunt. Tam diversae et fere contrariae quum scriptorum

nostrae aetatis sententia sint, operae pretium nos facturos existimamus, si singula perscrutantes verum studeamus indagare.

Ac primum quidem, quo tempore oratio de pace habita sit, explicare mihi opus est; etenim si, ut in oratione contra Alcibiadem, ne tempus quidem fingi ullum poterit vel res inventae erunt temporis, cui oratis tribueris, repugnantes, satis idonea erit causa, cur orationem existimemus subditi-
ciam. —

Lacedaemonios bello Corinthio, quo Athenienses facta cum Thebanis, Corinthiis, Argivis societate principatum a Lacedaemoniis sese recuperaturos sperabant, jam ter vicisse ad Corinthum, ad Coroneam proelioque, quo Lechaeum expugnatum est, orator quum referat, socios vero ne uno quidem proelio nam pugna Cnidia causis sophisticis magis Persis tributa videtur — victores discessisse, post proelium ad Lechaeum commissum et ante eladem Lacedaemoniorum morae ab Iphicrate illatam habitam esse orationem manifestum est. Duo autem proelia apud Lechaeum commissa Xenophon quum commemoret, quaestio exoritur, utro Lechaeum, Corinthiorum portus, captum sit. Quod scriptum apud Diodorum (XIV. 86) invenitur, Lacedaemonios Praxita duce proelio intra muros, qui Corintho Lechaeum ducti erant, commisso Corinthiorum portum expugnasse sociosque, ut portum recuperarent, ex urbe Corinthio profectos vicisse, nullo modo mihi quidem probatur. Diodoro enim Xenophontis testimonium repugnat, qui Lechaeum Agesilao et Teleutia ducibus esse captum, auctor est. Neque enim poterit negari effici hoc ex Xenophontis verbis (IV. 4. 19) memoriae proditis: *παρεγένετο δὲ αὐτῷ καὶ ὁ ἀδελφὸς Τελευτίας κατὰ θάλατταν ἔχων τριήρεις περὶ δώδεκα · ὥστε μακαρίζεσθαι αὐτῶν τὴν μητέρα, ὅτι τῇ*

αὐτῇ ἡμέρᾳ, ὧν ἔτεκεν ὁ μὲν κατὰ γῆν τὰ τεῖχη τῶν πολεμίων, ὁ δὲ κατὰ θάλατταν τὰς ναῦς καὶ τὰ νεώρια ἤρρηκεν.

Atque Xenophonti, quum familiaritate magna cum Agesilao conjunctus, sicut ipse perhibet, res ab Agesilao gestas comperire facile potuerit, fidem potius habendam esse censeam quam Diodoro, utpote a quo haud raro res perturbatas esse constet. Nec contradicit, nisi fallor, Aristides rhetor, quamvis minus accurate quam Xenophon, quum de proelio tantum ad Lechaeum commisso, non de Lechaei expugnatione dicat, res tradiderit. Lechaeum demum ab Agesilao et Te-leutia captum esse praeterea etiam inde comprobari videtur, quod Xenophontis testimonio Athenienses magna cum multitudine caementariorum et fabrorum accurrentes muros, quibus Corinthus cum Lechaeo juncta fuit, a Praxita magna ex parte disjectos refecerunt veriti, ne Lacedaemonii in Atticam facerent incursionem. Id quo pacto fieri potuerit, si jam Praxitas Lechaeum occupatum tenuisset, nullo modo perspicui potest. Accedit quod illud Atheniensium inceptum plane absurdum et inutile fuisset, quum etiam muris restitutis id quod voluerant Lacedaemonios ab incursione in Atticam prohibere non fuissent assecuturi, nam ex Lechaeo Atheniensibus facile bellum inferri poterat. Sed dicat aliquis non sine aliqua veri specie, si id recte se haberet, necesse esse Lacedaemonios non tres, sed quattuor de copiis foederatis retulisse victorias. Cui haec mihi parata est responsio victoriam a Praxita intra muros relatam merito a Andocide omitti potuisse, quod Athenienses muris reffectis illam victoriam ad irritum redegerant. Praeterea non erat e re Andocidis, quippe qui pacem ommendare vellet, illud praeclarum factum Atheniensibus in memoriam reducere, sicut eum eadem causa permotum victoriam a Conone ad Cnidum relatam, qua Lacedaemoniorum copiae

navales deletae sunt, Persis assignasse supra vidimus. Quare quum, quae diligenter perquirendo invenimus, consentiant cum iis, quae Xenophon memoriae prodidit, quin ab Agesilao et Teleutia Lechaeum captum sit, nullo modo erit dubitandum.

Jam vero quaeritur, et quo tempore Corinthiorum portus expugnatus sit nec minus cui anno internecio Lacedaemoniorum cohorti ab Iphicrate parata adscribenda sit. Opinioni eorum, qui Lechaeum anno trecentesimo nonagesimo tertio in Lacedaemoniorum potestatem esse redactum contendunt, accedere non possum, quum mihi dupliciter errasse videantur; neque enim Praxitam, sed Agesilaum et Teleutiam Corinthiorum portu esse potitos jam supra demonstrare conatus sum atque Praxitae victoriam de copiis foederatis relatam anno trecentesimo nonagesimo tertio non recte assignatam esse certa sunt indicia. Quam ad rem comprobendam res mihi longius repetendae sunt. Bellum in Corinthiorum finibus gestum non ante annum trecentessimum nonagesimum tertium susceptum esse mihi persuasum est; nam post pugnam ad Coroneam factam, quam Septembri mense anni trecentesimi nonagesimi quarti esse commissam astrologi ex solis defectu docuerunt, Agesilaum incursionibus in Locrorum fines factis copiisque per urbes distributis domum redisse Xenophonte teste scimus. Quibus ex rebus facile colligere possumus, illas res ab Agesilao gestas totum annum trecentessimum nonagesimum quartum explevisse et demum anni insequentis vere Sicyonem, ut illo ex loco Corinthios bello vexaret, exercitum duxisse Praxitam. Deinde ante proelium a Praxita intra muros Corinthios factum magnam Corinthiorum partem, quae seditionis movendae urbisque Lacedaemoniis tradendae cepisset consilium, ab altera parte imperium tenente trucidatam

esse Xenophon memoriae prodidit. Nec credibile anno trecentesimo nonagesimo tertio id factum esse, quod spes Pharnabazi adventus haud dubie effecit, ut eiusdem anni initio belli molestias Corinthii libenter tolerarent. Postea autem Pharnabazus, quem post pugnam Cnidiam, quam mense Augusto anni trecentesimi nonagesimi quarti factam esse constat, contra Dercyllidam Lacedaemonium Abydum tenentem dimicasse rebusque infeliciter gestis ulciscendi cupiditate permotum classe magna anni insequentis vere ornata et ora Laconica vastata in sinum Corinthiacum navigasse, quo media fere aestate advenit, nobis traditum est, ad bellum acriter gerendum quum socios adhortaretur et Corinthii cum classe Pharnabazi pecunia exstructa Agathino duce aliquamdiu sinus Corinthiaci essent adepti imperium, usque ad huius anni finem Corinthios summo cum studio atque sine ulla dissensione bellum adversus Lacedaemonios esse persecutos veri simile est. Itaque illam Corinthiorum internecionem, muri portam a Pasimelo Praxitae proditam pugnamque inter muros factam anno trecentesimo nonagesimo secundo esse tribuendam ut credamus adducimur. Praeterea documento est, quod inter pugnam ad Corinthum et ad Lechaeum a Praxita factam Eubulidem archontem fuisse Aristides retulit. Pugna Corinthio facta est initio mensis Julii anni trecentesimi nonagesimi quarti Daephantio archonte, quem a. d. XVII Cal. Augustas magistratu abiisse Clint. fast. Hellen. et Boeckh. de cyl. lunar. docuerunt. Usque ad a. d. III Nonas Julias anni trecentesimi nonagesimi tertii archon fuit eius successor Eubulides, quem secutus est Demonstratus usque ad a. d. VIII Cal. Julias anni trecentesimi nonagesimi secundi munere functus, cuius exeunte magistratu proelium ad Lechaeum esse commissum probabile est. Quare quum inter pugnam Corinthiani et

Lechaeensem Eubulides archon fuerit, proelium apud Lechaeum anno trecentesimo nonagesimo secundo esse factum quum ex hoc tum ex multis aliis argumentis elucet. Corinthiorum autem portum mihi quidem, ut vere quid sentiam fatear, anno trecentesimo nonagesimo primo captum esse persuasum est. Qui ad alium annum illam Lechaei expugnationem referendam censent, mihi non reputavisse secum videntur, quod Xenophon (IV c. VIII 10, 11) tradidit. Xenophonte enim teste scimus contra Agathinum, qui Corinthiorum classi Pharnabazi pecunia autumnno anni trecentesimi nonagesimi tertii exstructae praefuit, a Lacedaemoniis missum esse Podanemum. Quo interfecto atque Pollide, eius successore, non multo post vulnerato Lacedaemonii classi praefecerunt Herippidam, cuius in locum Teleutiam successisse sinusque Corinthiaci principatum esse adeptum legimus. Quibus ex rebus Teleutiam anno trecentesimo nonagesimo primo navibus esse praepositum ut credamus efficitur, si quidem Herippidam annum, legitimum Lacedaemoniorum classi praefectorum spatium, gessisse munus concedamus eiusque vero decessoribus, quos propter casus adversos non perdefunctos esse magistratu scimus, ambobus circiter annum tribuamus. Porro Xenophon testatur Agathino autumnno anni trecentesimi nonagesimi tertii praefecto successisse Proaenum et quum Corinthiorum quoque praefectos annum classi praefuisse veri sit simile, Proaenum ab autumnno anni trecentesimi nonagesimi secundi usque ad autumnnum anni trecentesimi nonagesimi primi administrasse munus conjicere possumus. Deinde Proaeno ab Herippida Rhium ereptum sinusque Corinthiaci principatum adeptum esse a Teleutia notum est, quo itidem comprobari videtur, Teleutiam non ante annum trecentesimum nonagesimum primum praefecturam adisse, quod Proaenum

ab autumno anni trecentesimali nonagesimo secundi usque ad verum annum insequentis contra Herippidam dimicasse proxime ad verum accedit. Jam vero Teleutiam, dum moenia, quae Corinthum cum Lechaeo jungebant, Agesilaus frater expugnat, naves atque navalia Lechaei cepisse quum apud Xenophontem (IV 19) legatur, eum autem demum anno trecentesimo nonagesimo primo classi esse praepositum supra evicimus, Lechaei expugnationem ad annum trecentesium nonagesimum primum esse referendam cuiquam facile persuaderi credo. Praeterea Teleutiam anno trecentesimo nonagesimo primo exeunte vel trecentesimo nonagesimo ineunte duodecim navibus, quibus Lechaeum ceperat, ut Ecdicum Lacedaemonium adjuvaret, Rhodum direxisse cursum inter omnes constat, quod mea quidem opinione certissimum est argumentum, Lechaeum anno trecentesimo nonagesimo primo expugnatum esse neque anno trecentesimo nonagesimo secundo vel tertio, ut plerique contendunt, nam nulla potest excogitari causa, cur Teleutias tam diu otiosus in Lechaeo portu manserit.

Restat ut definiamus, quo tempore Iphicrates Spartanorum cohortem devicerit. Plurimi homines docti illam Iphicratis victoriam de Lacedaemoniis relatam anno trecentesimo nonagesimo secundo adscribunt, quod mihi quidem non probabunt. Nam quum post Lechaei expugnationem Lacedaemonios, dum ad celebranda Hyacinthia proficiscerentur, paucis exceptis ab adversariorum peltastis Iphicrate duce trucidatos esse sciamus atque Corinthiorum portum anno trecentesimo nonagesimo primo esse occupatum supra demonstraverimus non erit dubitandum, quin Iphicrates non ante annum trecentesium nonagesimum primum moram devicerit. Si autem Lacedaemonii illam cladem anno trecentesimo nonagesimo secundo non acceperunt,

eam ante ver anni trecentesimali nonagesimali non esse factam constat, quia Corinthios ab Agesilao rursus bellum inferente oppressos esse in Isthmiis celebrandis Xenophon retulit atque ludi Isthmii secundo quoque et quarto cuiusque olympiadis anno agebantur et Thucydide teste in mensem Aprilem anni quadringentesimi duodecimi inciderunt. Quare Spartanorum moram anno trecentesimo nonagesimo ab Iphicrate esse deletam neminem non concessurum spero.

Ex Andocide quum post Lechaenum captum, id quod anno trecentesimo nonagesimo primo esse tribuendum supra docuimus, atque ante cladem Lacedaemoniorum morae vere anni trecentesimali nonagesimali ab Iphicrate illatam habitam esse orationem didicerimus, eam siquidem genuina est aut anno trecentesimo nonagesimo primo aut insequentis anni initio habitam esse necesse est. Neque tempus accuratius etiam definire perdifficile est, nam quum Boetos jam quatuor annos dimicasse Andocides adjecerit bellumque Corinthium anno trecentesimo nonagesimo quinto susceptum esse nemo negaverit, orationem anno trecentesimo nonagesimo primo non immerito adscribemus. Repugnare videtur, quod Andocides Atheniensibus in pacis conditionibus a Lacedaemoniis murorum reficiendorum potestatem esse factam dicit, qua ex re quum Cononem a Pharnabazo pecunia adjutum jam anno trecentesimo nonagesimo tertio adgressum esse ad muros aedificandos negari non possit, anno trecentesimo nonagesimo tertio habitam esse orationem nonnulli collegerunt. Sed ex Andocidis verbis §. 23 et 39 traditis quum muros jam esse exstructos sine dubio pateat, illa inter se pugnancia tollemus, si oratoris verba, quibus per Lacedaemonios moenia restituere licuisse refert Atheniensibus, ita explicaverimus, ut Lacedaemonios nihil laborantes, utrum

muri essent exstructi necne, quod Athenienses possiderent, pactione futura sancire ratumque facere voluisse censeamus. Itaque sequitur, ut nihil ex iis Andocidis verbis ad tempus, quo oratio habita sit, aliter definiendum colligere possimus.

Nunc est videndum, num causae inveniri possint, quae Lacedaemonios atque Athenienses eorumque socios anno trecentesimo nonagesimo primo de pacis conditionibus egisse nos ut credamus impellant. Atque profecto haud paucis rebus confirmari videtur, et Lacedaemonios et partem sociorum eo tempore belli pertaesos atque ad pacem conciliandam fuisse propensos. Thimbron enim Lacedaemoniorum dux adversus Strutham, regis satrapam, res infeliciter gesserat in Asia. Praeterea Rhodus a Lacedaemoniis ad Athenienses descivit, ut Teleutiam Ecdico classi praefecto auxilio mittere Lacedaemonii cogerentur. Itaque Lacedaemonios his rebus adversis commotos tunc pacis fuisse studiosos veri est simile. Nec minus Athenienses atque Boeotos expetivisse pacem credibile est, illi quod Lechaeo expugnato in Atheniensium agros Spartanis patebat via, hi quod eorum copiae in Lechaeo portu fere deletae erant et quod ex Orchomeno urbe hostium praesidio munita continuo bello vexabantur. Argivos autem, quod Corinthum sub potestatem suam se redacturos sperarent, abhorruisse a pace facienda et ut bellum continuarent socios adhortatos esse paceque privata quominus in fines suos Lacedaemonii facerent incursiones prohibuisse, ea omnia recte dixit Andocides, quum etiam Xenophontis atque Pausaniae testimoniis confirmentur. Notum enim est, eos menses, in quos festi quidam dies inciderent, omnibus Doriensibus sacros et induciis destinatos fuisse atque Argivos, quum iidem festi dies non ab omnibus Doriensium civitatibus eodem tempore celebrarentur, ut hostium invasionem, averterent, menses sacros

simulare solitos esse. Neque dubitandum est, quin quam rem Xenophon verbis *ὑπέφερον μῆνας* refert, eandem *εἰρήνην ἰδίαν* (pace privata) significet Andocides. Corinthiorum denique factionem Atheniensibus amicam atque praevaletentem, ut bellum duceretur, optasse ideo manifestum est, quod post cladem alteri factioni Lacedaemoniis faventi ultimo Eucleorum die factam, ne poena afficerentur, timerent.

Dixerit quispiam orationem suspectam esse, quod omnes rerum scriptores adhuc superstites, quod Xenophon, qui (IV. 8. 12) missam ad Teribazum commemorat legationem, qua pax itidem non conciliata est, huius de pace actionis mentionem non injecerit. Sed legati ad Teribazum pacis faciendae causa missi hunc quidem Atheniensibus conciliarunt, hac vero de pace actione nihil effectum est, ut non immerito a Xenophonte omitti posset, praesertim quum se res minus memoria dignos silentio praeteriturum dicat. (cf. IV. 8 *τῶν πράξεων μὴ ἀξίας λόγον παρήσω*.) Sed vide is, qui orationis argumentum conscripsit, Lacedaemoniorum legatos Athenas pervenisse, sed quum Andocides Atheniensibus, ut pacem facerent, non persuasisset infecta pace redisse a Philochoro narratum esse tradidit. Quum vero argumenta plerumque antiquis temporibus scripta sint, suspicari licet, auctorem Philochoro libros ante oculos habuisse. Philochoro autem fides non erit deneganda, quod non multo post bellum Corinthium fuit; floruit enim circa Ol. 114. Deinde inde patet, et Andocidis orationes non solum quod magnam rerum gestarum copiam rerum scriptori praeberent, sed etiam quod hanc de pace actionem perinde ac Xenophon praetermisisset, a Philochoro diligenter esse lectas et hanc de pace orationem habitam esse genuinam, quoniam argumenti auctor hoc certe commemorasset, quum Dionysium orationem nostram in dubitationem vocasse paulo post dicat.

Philochorum autem jam alicuius sophistae declamatione esse deceptum quum a vero plane abhoreat, quod Philochorus nihil, quo oratio suspecta redderetur, invenerit, non levis est momenti ad orationem Andocidi tribuendam.

Quod Dionysius quidam censuit hanc orationem ab Andocide esse abjudicandam, hoc uno argumento omnes rationes meae non convelluntur. Si Dionysius Halicarnassensis hanc de oratione sententiam tulisset, ea non plane esset respuenda, nam illum criticum fuisse clarissimum concedendum est; sed eius iudicium tanti non esset, ut ei statim fidem haberemus, quoniam homo atque errori subjectus est. Accedit quod aliis atque a recentioribus quoque criticis allatis niti non potuit argumentis, quae quam vaga inaniaque sint sequentibus demonstrare conabimur. Nec verisimile, illum excellentem rhetorem a summae auctore significatum esse, nam quum non modo nihil eiusmodi apud Dionysium scriptum inveniatur, sed ne mentionem quidem huius oratoris injiciat nisi bis strictim, tam parvi eum aestimasse videtur, ut in libro nunc non superstita quaestionem de Andocidis orationibus instituere vix credi possit.

Taylorus in lect. Lysiac. alique hanc orationem ideo duxerunt adulterinam, quod locum, qui iisdem fere verbis in fine orationis Aeschineae de ementito legatione expressus invenitur, a Pseudo-Andocide ex Aeschine esse exscriptum putaverunt. Contra ea prae ceteris optime disseruit Kruegerus atque primus variis probavit argumentis, ex Andocide illum locum esse petatum ab Aeschine, ut eius rei demonstratione paene supersedere possim. Gravissima tantum afferam argumenta, multa alia leviora omittam. Ac primum quidem, si quis familiaritatem aliquam cum Andocide atque Aeschine contraxerit, sentiet profecto, orationis partem Aeschini similem apud Andocidem melius

cum priore cohaerere quam apud Aeschinem. Tum Aeschines in breviori sermone res ab Andocide uberius atque accuratius narratas quum saepius obscurer, quin oratorem nostrum compilaverit non erit dubitandum. Denique Andocides, ut generis sui honorem auditoribus in memoriam reduceret, inter ceteros legatos Lacedaemonem ad foedus pangendum missos Andocidem, avum suum, nominatim commemorat, qui ab Aeschine princeps legationis vocatur, quum in alium virum hanc dignitatem delatam fuisse referat. Crediderit aliquis utrumque oratorem ex eodem fonte hausisse. Neque id veri simile nam primum Aeschines compluribus locis imitatorem evidenter se praestat, deinde grammaticus aliquis hoc certe commemorasset, quum loci communes, quas Graeci *τέχνας* vocabant, antiquis notissimi essent temporibus. Confirmatur denique nostra sententia etiam eo, quod jam Aeschinis scholiasta ad § 175 notat, Aeschinem plurima ex Andocide transcripsisse. Quum igitur ex iis, quae disputavimus, Andocidem compilatum esse ab Aeschine credibile sit, hanc orationem non in suppositiciis esse numerandam firmissimum est argumentum.

Quibus praemissis videamus, an erroribus, qui in Andocidis de pace oratione reperiantur, spuriam esse orationem ut credamus adducamur. Ac jam statim in ipso orationis exordio oritur suspicio, nam res, quas nunc § 3—7 scriptas invenimus, admodum perturbate atque confuse narratae sunt. Legimus enim haec: Athenienses quum in Euboea bellum gererent et Megara, Pegas, Troezenem tenerent pacem summo opere desiderantes Miltiade, Cimonis filio, ex exilio revocato atque Lacedaemonem misso pacem quinque annorum cum Lacedaemoniis fecerunt eiusque fidem tredecim annos servaverunt. Deinde propter Aeginetas bello impliciti multis malis acceptis atque illatis rursus

pacis desiderio sunt capti atque decem legatis Lacedaemonem missis foedus tricennale pepigerunt. Atque quis est qui rerum peritus ignoret a Miltiade ex exilio revocato pacem tredecim annos observatam nunquam initam esse cum Lacedaemoniis. Item notum est, non post bellum Agineticum, sed Eubgeicum foedus tricennale esse conciliatum. Gravissimos igitur errores orationi nunc superstiti inesse negari non poterit. Non credo tamen hos esse errores auctoris, sed librarii; nam quomodo Andocides in rebus tam claris atque notis errare potuit? Nonne sibilis explosus, nonne risu exceptus esset, si res tam perversas atque insulas attulisset. Incredibile igitur est, scriptorem illis temporibus paene aequalem tam mirum in modum in rerum ordinem pecasse, praesertim quum commoda ex illis pactio- nibus cum Lacedaemoniis compositis nata ab oratore recte relata sint. Praeterea verborum transmutatione — genere vitiorum, quibus saepius a librariis corrupti sunt auctores — quum temporis rerumque ordo possit servari, aequius esse censeo culpa in librarios collata suam scrip- tori manum hoc modo restituere. Pro *Μιλτιάδου τὸν Κίμωνος* contendo *Κίμωνα τὸν Μιλτιάδου* esse scribendum. Deinde locus hanc mutationem postulat, ut ex paragrapho sexta referamus in tertiam verba δι' *Αιγινήτας* εἰς πόλεμον κατέστημεν et ex tertia in sextam ἦν ὁ πόλεμος ἡμῖν ἐν *Εὐβοίᾳ*. Denique verba καὶ ἐνεμείναμεν ἀμφότεροι ταύταις ταῖς σπονδαῖς ἔτι τριακαίδεκα ex paragrapho quarta in sextam post verba ἔτι τριάκοντα ponenda sunt. Totum igitur locum ita legendum esse arbitror:

Ἦνίκα τοίνυν μὲν δι' *Αιγινήτας* εἰς πόλεμον κατέστη-
μεν, *Μέγαρα* δὲ εἶχομεν καὶ *Πηγάς* καὶ *Τροιζήνα*, εἰρήνης
ἐπεθύμησαν καὶ *Κίμωνα τὸν Μιλτιάδου* ὡστρακισμένον
καὶ ὄντα ἐν *Χερρονησῷ* κατεδεξάμεθα δι' αὐτὸ τοῦτο,

πρόξενον ὄντα Λακεδαιμονίων, ὅπως πέμψαιμεν ἐς Λακε-
 δαίμονα προκηρυκυσόμενον περὶ σπονδῶν. καὶ τότε ἡμῖν
 εἰρήνη ἐγένετο πρὸς Λακεδαιμονίους ἔτη πέντε. ὃν δὲ
 τοῦτο ἐγένετο. Μετὰ δὲ ταῦτα ἦν ὁ πόλεμος ἡμῖν ἐν
 Εὐβοίᾳ καὶ πολλὰ κακὰ παθόντες, πολλὰ δὲ ποιήσαντες
 ἐπεθύμησαν πάλιν τῆς εὐρήνης..... ἔτη τριάκοντα καὶ
 ἑνεμείναμεν ἀμφοτέρωι ταῖταις ταῖς σπονδαῖς ἔτη τρια-
 καίδεκα etc.

Qua simplici verborum permutatione hic locus erroribus
 quos inesse quidam confirmant motis facile sanatur. Athe-
 nienses enim quum propter Aeginetas bellum gererent,
 Megara, Pegas, Troezenemque, quae demum anno quadrin-
 gesimo quadragesimo quinto foedere tricennali icto ami-
 serunt, possedissee atque a Cimone circiter anno quadrin-
 gesimo quinquagesimo primo restituto cum Lacedaemo-
 niis eodem anno pacem in quinque annos esse factam nemo
 infitiabitur. Nec minus verum est paulo post bellum in
 Euboea gestum anno quadringentesimo quadragesimo quinto
 pactum esse tricennale foedus, quod tredecim aut rectius
 quatuordecim annos servatum est. At dixerit aliquis mul-
 tum abesse a probabilitate, in oratione Aeschinea idem
 peccasse librarios vel jam Aeschinem legisse textum a libra-
 riis corruptum. Cui respondeo jam antiquis temporibus
 locos pares hominibus doctis fuisse notos atque inter se
 collatos, ut si tantummodo apud alterutrum scriptorem
 librarii verba perverse transmutaverant etiam alter facile
 posset depravari. Itaque etiam in Aeschinis oratione locum
 Andocideo aequalem corruptum esse arbitror et qua medi-
 cina modo sanare conatus sum Andocidis locum, eadem
 opus esse videtur in oratione Aeschinea. Eadem verborum
 trajectione pro *Μιλτιάδου τοῦ Κίμωνος ὠστρακισμένου*
 legendum est *Κίμωνος τοῦ Μιλτιάδου ὠστρακισμένου*

Deinde verba πρὸς Λακεδαιμονίους atque πρὸς Αἰγινήτας inter se commutanda videntur. Difficultas uni tantum loco inest; si enim ratione analogā ἐχρησάμεθα δὲ αὐταῖς ἔτη τριακαίδεκα post verba εἰρήνην ἡγάγομεν poneremus, textum haberemus absurdum.

Fortasse sic scripserat Aeschines: εἰρήνην... ἐπράξαμεν, ἐχρησάμεθα δὲ αὐτῇ ἔτη τριακαίδεκα vel εἰρήνην.... ἐποησάμεθα ἡγάγομεν δὲ αὐτὴν ἔτη τριακαίδεκα. Aeschinis orationem magis esse vitiatam etiam inde patet, quod librarius aliquis vocabulum πεντετεῖς in deterius πεντηκονταετεῖς correxit, haud dubie quia non intellexit, quomodo pax in quinque annos conciliata per tredecim annos potuit observari. Apud Andocidem post verba δι' Αἰγινήτας εἰς πόλεμον κατέστημεν verba καὶ πολλὰ κακὰ παθόντες, πολλὰ δὲ ποιήσαντες scripta invenimus. Eadem fere verba, scilicet πολλὰ καὶ παθόντες κακὰ καὶ ποιήσαντες apud Aeschinē post verba καταστάντες πρὸς Λακεδαιμονίους εἰς πόλεμον legimus, unde verborum πρὸς Λακεδαιμονίους cum verbis πρὸς Αἰγινήτας trajectio a me proposita confirmari videtur. In enarrandis igitur pactionibus cum Lacedaemoniis factis quum locum conjectura supra commendata restituamus, Andocides non peccavit, nisi quod neglegenter annos tredecim pro quatuordecim pacem observatam esse dixit. —

Inter bona, quae ex pace in quinque annos conciliata ceperunt Athenienses muri longi in septemtriones spectantis exstructionem Andocides numerat. Antequam vero meam qualiscumque est opinionem de hac re profero, operae pretium est audire Kruegerum, cuius verba apponam:

Falsch wird von beiden (Andocides und Aeschines) die Erbauung der nördlichen langen Mauer hier angelegt. Falsch ist es auch, daß zuerst nur ein Mauerarm errichtet worden, was schon

an und für sich nicht wahrscheinlich ist und durch das bestimmte Zeugniß des Thucydides (I 107) widerlegt wird.

At equidem non propensus sum ad hanc Kruegeri opinionem amplectendam. Thucydide teste concedendum quidem est, jam anno quadringentesimo quinquagesimo septimo bell, adhuc flagrante Athenienses muri septemtrionalis aedificandi fecisse initium, sed fortasse pace demum hic murus prorsus est confectus. Nam etsi Thucydides (cf. VI. 98) Atheniensium in muris extruendis sedulitatem atque celeritatem laudat, tamen notum est, Piraei munitionem statim post Medorum discessum (cf. Thuc. I. 93) Ol. 74. 3 inceptam testimonio Appiani Mitr. 30 demum Ol. 84. 1 esse absolutam. Murum autem in Phalerum ductum, quod post bellum Peloponnesiacum nunquam reffectus est, Andocides optimo jure omittere potuit. (cf. Ullrichs de post. Ath.) Quod miror Kruegerum acutissimum virum fugisse qui hanc ob rem oratorem nostrum vituperet. Itaque ne hac quidem in re Andocidi fidem abrogandam esse arbitror.

Deinde si Andocides refert, centum triremes ab Atheniensibus aedificatas esse eatum loco, quibus Persas superassent, quum ducentas naves contra barbaros misissent Athenienses id minus accurate dictum esse Kruegerus recte animadvertit, excusat autem hanc oratoris indiligentiam commemoratione illustrium patriae factorum audientibus blandituri. Addo ipsum Demosthenem talem excusationem non habentem in oratione de symonoriis eandem admississe neglegentiam, quamvis in oratione de corona verum navium numerum tradiderit.

Porro post foedus tricennale usque ad bellum Peloponnesiacum mille talenta in aerarium relata centumque naves aedificatas esse, quae ex plebiscito in tempus summi discriminis reconderentur, orator perhibet. Id non ante

bellum, sed primo belli Peloponnesiaci aestate esse factum Thucydides testatur. Quia vero negari non poterit, illa mille talenta jam collecta atque centum triremes jam exstructas fuisse, antequam bellum inceptum esset, et tantummodo, ut pecunia navesque seponerentur atque reservarentur, belli Peloponnesiaci initio lege constituisse Athenienses, hoc vitium in oratore facillime potest excusari.

Etiam quae de bonis ex pace a Nicia composita Atheniensibus ortis Andocides prodit, talentum millenorum ducenorum tributa in singulos annos redisse, septem milia talentum in arcem congesta triremesque trecentas aedificatas esse, omnia recte dicta sunt, etiamsi nonnullis falsa videbantur. Sed singula videamus. Tantum tributi tunc temporis exegisse Athenienses e civitatibus subditis docuit Boeckhius, quem hac de re consuluisse neminem poenitebit, quum haec ita tractet, ut neminem quidquam desideraturum putem. Itaque etiam Kruegerus concedit, dubitationes a Mansone motas Boeckhii explicatione esse sublatas. Si autem tributum tantopere auctum est — quod eo minus dubitandum erit, quia etiam Plutarchus post Periclis mortem, quo vivo tributum tantummodo sexcenorum talentum summam effecit, paulatim talentum millenorum trecentorum tributum sociis imposuisse Athenienses testatur — credibile fit intra sex pacis annos septem milia talentum in aerarium esse relata, praesertim quum nobiscum reputemus, expeditione paulo post in Siciliam suscepta inmensas pecunias esse absumptas atque Thucydidis testimonio confirmari magnas opes fuisse coacervatas. Nec minus vere dicit Andocides, eo tempore naves exstructas esse trecentas — non enim *τετραξοσίας* legendum puto, sed *τριαξοσίας*, quod Baiterus et Sauppius jure in textum receperunt — quum Xenophon eundem navium numerum commemoret. Itaque

docta ad hunc locum non opus est Boeckhii annotatione, qui codicum scripturam *τετρακοσίας* retinens, quum Strabo referat navalia cepisse naves quadringentas, etiam naves, quae nondum perfectae atque ornatae in navalibus essent, numerasse Andocidem opinatur.

Quod Andocides de Syracusanis memoriae mandavit, eos Atheniensium societatem, antequam expeditio Siciliensis suscepta esset, quaesivisse atque ut ipsorum amicitiam praeferrent Egestaeorum foederi petivisse, id utrum verum sit neque dijudicari non potest, quum nulla exstent scriptorum testimonia. Nec veri simile id factum esse, quum Thucydides certe huius rei injecisset mentionem. Attamen hanc rem, etiamsi commenticia sit, haud in magno discrimine ponendum esse reor, quum saepius, prouti causa postularet, res amplificare aut minuere oratores sibi sumpsisse sit notum. Ceterum quod Syracusanos ante Egestaeos Atheniensium amicitiam captavisse Kruegerus existimat, in Andocidis verbis inesse nego.

Jam vero Kruegerus proelium ad Coroneam commissum contra Boeotos solos esse factum ab Andocide falso memoriae proditum esse contendit, quum Athenienses quoque, Argivos, Corinthios aliosque pugnae interfuisse Xenophon referat, simulque addit, excusari posse oratorem, quum e Diodoro itidem Boeotos imprimis commemorante atque e Xenophonte (cf. Xen. Ages. II 9 *οἱ σὺν τοῖς Θηβαίοις*) effici possit, ut a reliquis civitatibus tantummodo submissa sint auxilia. Nec recte hoc suscipisse mihi quidem videtur, quoniam Andocidis verbis falsam subjicit notionem. Verba enim (cf. Andoc. de pace § 18) *αὐτὸς δ' ἐν Βοιωτοῖς, ὅτ' αὐτῶν Ἀγησίλαος ἡγεῖτο, τὴν νίκην ἐποιήσαντο* hunc sensum mihi praebere videntur, in Boeotorum finibus (non contra Boeotos) iterum vicisse Lacedaemonios, et verbis

modo laudatis, quod mea quidem opinione licet, tali ratione explicatis verum tradidit Andocides.

Nec minus perperam Kruegerus ex Andocidis verbis (§ 20) *Βοιωτοὶ δ' ἂν πῶς τὴν εἰρήνην ποιοῦνται; οὔτινες τὸν μὲν πόλεμον ἐποιήσαντο ἕνεκα Ὀρχομενοῦ, ὥς οὐκ ἐπιτρέψοντες αὐτόνομον εἶναι* hanc sententiam expiscatus est, Boeotos, ne sui juris essent Orchomenii, bellum incepisse, atque quum non Boeoti, sed Lacedaemonii belli fecissent initium, oratorem nostrum propterea reprehendit. Equidem *πόλεμον ποιεῖσθαι* hic idem significare quod *πολεμεῖν* atque Boeotos propter Orchomenios gessisse bellum explicandum esse arbitror. Quae interpretatio mea praeterea etiam inde comprobatur, quod ex Andocidis verbis paulo antea dictis (§ 17) *πρῶτον μὲν Λακεδαιμονίους, οὔτινες ἀρχόμενοι μὲν ἡμῖν καὶ τοῖς συμμάχοις πολεμεῖν ἤρχον καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν* plane elucet, Lacedaemonios bellum incepisse. Iniquus est, si quis vel stupidissima Andocidi obtrudere conatur, nam sane stupidus esset, si tam brevi intervallo secum pugnaret.

Ceterae res ab Andocide narratae plerumque scriptorum testimoniis confirmantur aut, etiamsi nusquam traduntur, per se non sunt incredibiles. Quum ergo, si locum § 3—7 transpositis verbis emendaverimus, errores hae in oratione reperiamus nullos, nisi quod quae de Syracusanis memoriae mandavit, non tam historicum quam oratorium esse videtur, non est, cur propter res ab Andocide traditas hanc orationem ab eo abjudicandam esse censeamus.

Mitto alia, quae ad orationis fidem firmandam minoris sunt momenti, atque propero ad difficillimam de dictione quaestionem. Arrogans essem, si sperarem, me perfecte probaturum eandem in hac de pace oratione atque in reliquis, quae sine controversia sunt Andocidae, dicendi esse

rationem, probe enim scio, eiusmodi disquisitionem admodum lubricam esse et tricatam ingenique maturitatem desiderare, sed hoc, ni fallor, consequar, ut ostendam compluribus in rebus maxime conspicuis elocutione non discrepare inter se de pace atque de mysteriis redituque orationes. Ac primum quidem neminem effugiet, qui Andocidis orationes semel tantum legerit, in omnibus valde frequentes eiusdem sententiae repetitiones iisdem fere verbis expressas reperiri. Sic legimus in hac de pace oratione § 6 καὶ ἐν τοιοῦτῳ χρόνῳ ἔστιν ὅπου, ᾧ Ἀθηναῖοι, ὁ δῆμος κατελίθη;... οὐκ ἔστιν ὅστις ἀποδείξει, quae verba satis languida videntur, nam eadem fere sententia jam enunciata est verbis modo antecedentibus § 4 ἐν ταύτῃ τῇ εἰρήνῃ ὁ δῆμος ὁ τῶν Ἀθηναίων ἔσθ' ὅπου κατελίθη; οὐδεὶς ἀποδείξει. Confer etiam § 6 et § 12, ubi eadem verba ὁ δῆμος κατελίθη repetit. In § 5 dicit: καὶ ταῦτα ἐκ τῆς εἰρήνης τῆς πρὸς Λακεδαιμονίους ἀγαθὰ τῇ πόλει καὶ δύναμις τῷ δήμῳ τῶν Ἀθηναίων ἐγένετο, quibus iisdem verbis usus est § 7. Eadem verba εἰρήνης ἐπεθύμησαν iterat § 3 et § 6 atque simili modo verba ἀννηνέγκαμεν... τάλαντα εἰς τὴν ἀκρόπολιν § 7 et § 8. Unum idemque argumentum — ex praeteriti temporis exemplis bona posse iniri consilia — quo usus erat § 2, repetit § 29 et § 32. Athenienses, ut bellum contra Lacedaemonios facerent, impulsos esse ab Argivis § 9 et § 31 commemorat. Earundem sententiarum nimia assiduitas etiam in oratione de reditu reperitur. Res secretas, e quibus Atheniensium rei publicae magna nascerentur commoda, senatui significasse oratorem § 3 audimus, quae sententia § 19 et § 21 redit. In § 2 dicit auctor, inimicos suos, quin prosit civitati, pati nolle, quod § 4 iterum legimus. Τὴν πόλιν ταύτην ἀγαθὸν τι ἐργάσασθαι se cupere asseverat Andocides

§ 10 et paulo post § 16 prorsus eadem sequuntur. In § 22 Athenienses, ut abrogaretur Menippi illud psephisma, impulsos esse ab aliis refert, cuius rei rursus injicit mentionem § 24. Sed haec sufficiant exempla; possunt autem multo plura afferri. Neque aliter haec se habere in oratione de mysteriis statim videbimus. Quae sententia § 3 exstat: *εικότως δ' ἂν, ὧ ἄνδρες, τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχοιτε ... ἥνπερ αὐτοὶ περὶ αὐτῶν ἔχουσιν*, eandem verbis nonnihil mutatis invenimus eadem paragrapho: *δίκαιοί ἐστε καὶ ὑμεῖς περὶ τούτων τοιαύτην ἔχειν τὴν γνώμην οἷανπερ καὶ αὐτοὶ περὶ αὐτῶν ἔσχον*. Porro verba, quae leguntur initio § 6: *αἰτοῦμαι οὖν ὑμᾶς, ὧ ἄνδρες, εὖνοιαν πλείω παρασχέσθαι ἐμοὶ... ἢ τοῖς κατηγοροῖς* in fine eiusdem paragraphi iterata sunt. Similiter se habent, quae sequuntur § 8: *ἐξ ἀρχῆς ὑμᾶς διδάξω τὰ γεγενημένα*, quandoquidem iisdem verbis eadem paragrapho atque § 34 usus est. Eloquendi varietate neglecta quater § 14, 15, 16, 17 verba *μήνυσις ἐγένετο* usurpat atque pari modo ter § 70, § 72, § 73 *ὑμᾶς διδάξω* dicit. Patrem a Phereclis servo denunciatum, a se ipso autem, ut in urbe remaneret, persuasum esse Andocides § 17 narrat; eadem ferre referunt § 19. Quae sententia § 59 continetur verbis: *εἰπὼν δὲ τὰ ὄντα αὐτίς τε ἐσωζόμεν καὶ τὸν πατέρα ἔσωζον καὶ τοὺς ἄλλους συγγενεῖς*, eam § 68 iterum ponit. In § 88 leguntur haec: *τοῖς νόμοις ἐψηφίσασθε χρῆσθαι ἀπ' Ἐυκλείδου ἀρχοντος*, quae § 89, § 93, § 94, § 99 sunt repetita. Cumulavi haec omnia, ut multitudine exemplorum declarem, usum illum Andocidi ita in consuetudinem abiisse, ut plane non posset ab eo abstinere.

Sed non solum earumdem sententiarum, verum singulorum etiam vocabulorum iterationes oratorem, quocum mihi res est, justo magis adamasse, ita manifestum est,

ut qui Andocidis orationes accrusate inter se contulerit, dubitare amplius nequeat. Exemplorum autem nubes sese offert, ut difficilior sit eligere quam non reperire. Ex oratione de pace exempli causa afferam § 13: ἀδικουμένους... ἡδικομένους... ἡδικούμεθα... ἀδικουμένοις... ἀδικεῖσθαι, ubi quinquies vocabulum ἀδικεῖσθαι legimus. Quibus accommodata comparemus in oratione de mysteriis § 73 etr. et sq. οἱ μὲν ἀργύριον ὀφείλοντες... ὥφλον... ὥφλον... ὀφείλειν... ὀφλοῖεν... ὀφλοῖεν... ὀφλοῖεν atque § 80 extr. et sq. ἐγένετο ὑμῖν ὧν οὐδὲν δέομαι μεμνησθαι οὐδ' ἀναμνησκειν ὑμᾶς τῶν γεγενημένων κακῶν. ἐπειδὴ δ' ἐπανήλθετε ἐκ Πιραιέως, γενόμενον ἐφ' ὑμῖν τιμωρεῖσθαι, ἔγνωτε ἂν τὰ γεγενημένα. Etiam orationem de reditu ab eorundem vocabulorum repetitione non esse liberam apparebit ex § 11, 12: εἰσήγαγον... εἰσήγαγον... εἰσ-ήγαγον... ἔσωσαν... εἰσῆχθη... σῶσαι... σωθῆναι atque ex § 10: καίτοι ἐγὼ τότε αὐτὸς γνοῦς... ἔγνω... ἐπειδὴ δὲ... ἔγνω.

Porro haud pauca reperiuntur in Andocide ambitiosa et exuberantia, quae salva sententia hic illic recidas neque poterimus diffiteri eum compluribus locis magis confabulatum esse quam concionatum. Ad rem comprobendam amando legentes in oratione de pace ad § 15: ἐὰν δὲ ἄρα κατεργασώμεθα, τίποτε αὐτοὶ πείσεσθαι δοκοῦμεν ὑπὸ τῶν βαρβάρων, ὅταν ταῦτα πράξωμεν. Etiam quae continentur verbis § 6: καὶ ἐν τοσοῦτῳ χρόνῳ ἔστιν ὅπου, ὦ Ἀθηναῖοι, ὁ δῆμος κατελύθη; τί δέ; πράττοντές τινες δήμου κατάλυσιν ἐλήφθησαν, satis esse superflua neminem effugisse mihi videor. Simili ratione in oratione de mysteriis satis verbose expressa est sententia § 19: ἔλεξαν γὰρ ὡς ἐγὼ μνηύσαιμι περὶ τῶν μυστηρίων, ἀπογράψαιμὶ τε τὸν πατέρα τὸν ἑμμαντοῦ παρόντα, καὶ γενοίμην μνηστῆς

κατὰ τοῦ πατρὸς τοῦ ἑμαυτοῦ. Pariter frigere videntur, quae leguntur § 124: ταίτη δὲ συνοικήσας οὐδ' ἐνιαυτὸν τὴν μητέρα αὐτῆς ἔλαβε, καὶ συνώζει ὁ πάντων σχετλιώτατος ἀνθρώπων τῇ μητρὶ καὶ τῇ θυγατρὶ, ἱερεὺς ὢν τῆς μητρὸς καὶ τῆς θυγατρὸς, καὶ εἶχεν ἐν τῇ οἰκίᾳ ἀμφοτέρας. Nec minus luxuriantia sunt, quae scripta invenimus § 58 cfr. et sq. ἐγὼ μὴ εἰπὼν ὥς... ἐγινόμην ἐγὼ μὴ εἰπὼν ὑμῖν... ταῦτα μὲν οὖν ἦν ἐμοῦ μὴ εἰπόντος· εἰπὼν δέ etc. Orationi quoque de reditu inesse verbositatem quandam atque exuberantiam patebit ex § 1: εἰ τῷ μὲν δοκεῖ ταῦτα τῷ δὲ μὴ, ἀλλὰ μὴ πᾶσιν ὁμοίως. Age vero videtur jam e re esse de alio oratoris nostri usu exponere, sito in ista loquendi circumductione atque ambage, quae a Graecis περίφρασις vocatur. Millies enim apud Andocidem legimus verba illa secundaria vel auxiliaria, ut εἶναι, γίνεσθαι, καταστῆναι, ποιῆσθαι, ἔχειν similiaque, quibus saepissime, nominibus appositis, singulorum verborum vis atque significatio exprimitur. Ut probem, praeplacuisse Andocidi illas formas productiores ita, ut eius constans fere consuetudo sit, exempla ex oratore sublecta afferam: de pace § 12 σωτηρίαν εἶναι, κατάλυσιν γίνεσθαι § 21 τευχήρεις ἐγενόμεθα § 31 κίνδυνον ἐποιήσαντο § 38 σύλλογον γενέσθαι. de mysteriis § 9 ἀκρόασιν ποιήσασθαι § 17 ὁ πείσας ἦν § 19 γενοίμην μηνυτής, ὁ ἀπογράψας ἦν § 47 σίνοδον γενέσθαι § 58 φρονεὺς ἐγινούην § 59 φηγάδες ἐγίνοντο § 63 πεποιηκώς εἶην § 72 ἀπολελογημένος ἔσομαι § 73 πολιορκία ἐγένετο § 82 ἐκκλησίαν ποιήσαντες § 107 σωτηρίαν ποιήσασθαι § 111 ἔδραν ποιεῖν § 129 συνφικηκώς ἔσται § 139 τιμωρόν γενέσθαι; de reditu § 7 φρονέα γενέσθαι § 15 ἦσαν οἱ διασώσαντες § 26 προδότης καταστῆναι § 28 ὁμόψηφον γένησθε. Sufficiant

haec, longum enim est exscribere omnia, quae praeterea suppeditat exempla.

Persequar jam rem a me institutam ita, ut ostendam etiam periodorum confirmationem in hac de pace oratione eandem esse atque in reliquis haud dubie Andocideis. Hoc pro certo affirmare atque tenere licebit, Andocidis quoque verborum compositiones non discrepare ab illo soluto fusoque 'dicendi genere atque ambage, quam dominari in eius orationibus supra vidimus. Qui enim familiaritatem aliquam cum oratore nostro contraxerit, sentiet profecto, eius verborum ambitus artis nihil fere habere, saepe-numero autem brevioribus periodis interpositas esse, membris laxè apposis, nimis longas sententiarum continuationes planeque intolerabiles iis, qui melioribus assueti sunt. In his vero longissimis comprehensionibus, haud raro verbis explicandi causa intercalatis, inchoatam verborum conformationem omisit extraque structurae legem pedem retulit. Ad rem probandam laudaverim haec exempla: de pace § 5. *πρωτὸν μὲν τὸν Πειραιᾶ... τριακοτίους Σχύθας ἐπριάμεθα* § 29 *οἵτινες πρῶτου μὲν βασιλεῖ... ἕως κατέλυσεν ἡμῶν τὴν δύναμιν*, de myst. § 4 *αἰτίκα ἐγὼ πολλῶν... ἐγὼ δὲ ὧ ἄνδρες πολὺ τὴν ἐναντίαν τοῦτοις γνώμην ἔχω*. § 49 etc. et seq. *οἷς γὰρ ἐχρῶ... ὅ τι ἂν δέη ποιεῖν*. § 67 *ἐν οἷς ἐγὼ ὧ ἄνδρες... καὶ μέλλειν ἀπολεῖσθαι*, de reditu § 7 *οὐ γὰρ φθόρον... τοῦ δὲ ἐαυτοῦ πατρὸς μὴ φρονέα γενέσθαι*. Plura id genus, si quis desiderat, adeat mihi hos locos: de pace § 7 (*αὕτη — ἐτειχίσθη*) § 30 (*Συρακούσιον — αὐτῶν*) § 37 et 38 (*ταύτην — κατεργασάμεθα*), de myst. § 1 etc. et sq. (*ἐγὼ — οὔσιν*) § 27 (*ἐπεδὴ — βουλῆς*). — § 51 *λέγοντος — ποιήσαντος*) § 55 (*νῦν — γενόμενα*) § 56 (*ἐμοὶ — νομίζω*) § 51 et 52 (*ἔτι — ἤδη*) § 61 et 62 (*διὰ — φορβατεῖον*) § 138 et 139

(ἐτι — οἷός ἐστιν), de reditu § 2 et sq. (δεῖ διαβάλλειν) § 11 et 12 (τούτους — χρόνῳ).

Denique Andocidis dictio ut in reliquis, ita in hac de pace oratione ad vitae quotidianae usum accommodatissima, dissipata, inculta, simplex in universum erit dicenda, quoniam omnibus fere dicendi ornamentis, tropis figurisque, anaphoris, quas passim admisit, exceptis, caruit. Tota igitur de pace oratio, quicquid proprium est Andocidis, ita prae se ferre mihi quidem videtur, ut non possim non discedere ab eorum opinione, qui eam ab Andocide abjudicandam esse censent; vidimus enim utrobique adoptasse oratorem dicendi genus fluctuum solutumque atque ex ipsa quotidianae popularisque sermocinationis licentia profectum, quod a Graecis λέξεις εἰρομένη vocatur.

Vita.

Walther Johannes Andreas Frenzel quadragesimo secundo huius saeculi anno pridie Idus Februarias ab Ernst patre e Mathilde matre, gentis Ruthkowskianae prole, Gonskeni susceptus fideique evangelicae addictus sum. Litterarum elementis satis instructus gymnasium adii Lyccense, cuius a directore Fabiano viro doctissimo et carissimo mihi praeceptore in ultimum discipulorum ordinem receptus sum. Ibi Horchii, Gortizae, Chudii, Diesteli, Hampkei, Kostkae, Fabiani magistrorum disciplinis usus — quos omnes summo amore amplectar semper suspiciam — atque probatione rite instituta spectatus in celeberrimam academiam Berolinensem me contuli ac civibus universitatis adscriptus per sex semestria spatia operam navavi studiis philologicis. Audivi autem praeter alios viros clarissimos atque doctissimos Boeckhium, Hauptium, Lepsium, Trendelenburgium. Quos viros omnes summo curae operaeque in me collatae gratia semper prosequar.

LIBRARY OF CONGRESS

0 003 052 695 8 ●

METAL EDGE, INC. 2008 PH 7.5 TO 9.5 P.A.T.

LIBRARY OF CONGRESS

0 003 052 695 8 ●